



FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM, il-Hamis, 5 ta' Ottubru, 2017

Kawża Numru 18

Ċitazz. Nru. 92/02JRM

George CAUCHI

vs

Arnold FARRUĠIA, u b'Degriet tat-12 ta' Marzu, 2002, giet imsejha fil-kawża
Rose Farrugia, mart Arnold

Il-Qorti:

Reggħet rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fit-28 ta' Jannar, 2002, li bih u għar-
ragunijiet hemm imfissra, l-attur qiegħed jitlob il-likwidazzjoni u l-kundanna
għall-ħlas ta' flejjes li l-attur jgħid li silef lill-imħarrek minn fuq l-idejn;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa mill-imħarrek fil-21 ta' Frar, 2002, li
biha laqa' għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qal li l-azzjoni ma
tiswiex għaliex l-attur imissu talab l-ammont li jippretendi li għandu jithallas
lura lilu u mhux jagħmel talba biex jiġi likwidat l-ammont, u wkoll minħabba li

l-attur naqas li jitlob li ssir dikjarazzjoni li l-ammont huwa dovut; laqa' billi qal li jekk tassew sar self dan ma jiswiex għaliex martu ma kinitx involuta fis-self. Fil-mertu, laqa' billi qal li huwa ħallas kollox, jew lill-attur jew lil persuni oħrajn fl-interess tal-attur, u li huwa l-attur li għandu jagħtih;

Rat id-degriet tagħha tat-12 ta' Marzu, 2002¹, li bih u fuq talba magħmula mill-attur, ordnat is-sejha fil-kawża ta' mart l-imħarrek Rose Farrugia;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa mill-imsejha fil-kawża fil-25 ta' Marzu, 2002, li biha laqgħet għall-azzjoni attriċi billi, minbarra li tenniet l-istess eċċezzjonijiet, kemm preliminari u kif ukoll fil-mertu, li qajjem żewġha, eċċepiet ukoll li hija ma kenitx il-kontradittriċi leġittima tal-pretensjonijiet tal-attur għaliex hija ma kellha l-ebda rabta ġuridika miegħu, la diretta u lanqas indiretta, u għalhekk kien imissha tinheles mill-ħarsien tal-ġudizzju;

Rat is-sentenzi preliminari tagħha tal-25 ta' Settembru, 2003², u tat-12 ta' Mejju, 2005³, li bihom u għar-raġunijiet hemm imsemmija, ċaħdet l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet kemm tal-imħarrek u kif ukoll tal-imsejha fil-kawża u kif ukoll it-tielet eċċezzjoni preliminari tal-imħarrek, rispettivament;

Rat id-degriet tagħha tal-10 ta' Diċembru, 2007⁴, li bih ħatret lill-Avukat Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju biex tisma' l-provi li kien għad fadallu jressaq l-imħarrek;

Rat ix-xhieda mressqa mill-partijiet quddiem l-imsemmija Assistent Ġudizzjarju;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-attur fis-7 ta' Mejju, 2015⁵;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-imħarrek fil-31 ta' Awwissu, 2015⁶, bi twegiba għal dik tal-attur;

Semgħet it-trattazzjoni ulterjuri tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degreti tagħha li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

¹ Paġ. 11 tal-proċess

² Paġġ. 30 sa 43 tal-proċess

³ Paġġ. 50 – 5 tal-proċess

⁴ Paġ. 114 tal-proċess

⁵ Paġġ. 397 sa 407 tal-proċess

⁶ Paġġ. 411 – 9 tal-proċess

Ikkunsidrat:

Illi din hija kawża dwar self minn fuq l-idejn li l-attur jgħid li għamel f'għadd ta' okkażjonijiet lill-imħarrek fuq medda ta' żmien. L-attur jgħid li l-imħarrek radd lura biss biċċa żgħira mill-ammont akbar lilu misluf. Issa jrid li jitqies kemm kien dan l-ammont misluf u li jithallas lura dak kollu li fadallu jircievi;

Illi għal din l-azzjoni, l-imħarrek laqa' billi, b'mod preliminari, qal li l-azzjoni ma tiswiex għaliex l-attur imissu talab l-ammont li jippretendi li għandu jithallas lura lilu u mhux jagħmel talba biex jiġi likwidat l-ammont, u wkoll minhabba li l-attur naqas li jitlob li ssir dikjarazzjoni li l-ammont huwa dovut; laqa' billi qal li jekk tassew sar self dan ma jiswiex għaliex martu ma kinitx involuta fis-self. Fil-mertu, billi qal li huwa ħallas kollox, jew lill-attur jew lil persuni oħrajn fl-interess tal-attur, u li huwa l-attur li għandu jagħtih;

Illi, min-naħa tagħha, l-imsejha fil-kawża laqgħet b'eċċezzjonijiet li jixbhu lil dawk imqanqlin minn żewġha, għajr dik fejn qalet li hija ma kellha x'taqsam xejn ma' xi self li seta' sar mill-attur;

Illi bis-saħħa ta' żewġ sentenzi preliminari, din il-Qorti ċaħdet l-eċċezzjonijiet preliminari tal-imħarrek u tal-imsejha fil-kawża;

Illi għal dak li jirrigwarda l-fatti marbutin mal-każ u l-provi li joħorgu mill-atti tal-kawża jirriżulta li l-attur u l-imħarrek ilhom jafu 'l xulxin minn tfulithom⁷. It-tnejn li huma kienu mdaħħla fin-negozju u l-attur kien ġieli ħallas għal xirjiet li jagħmel l-imħarrek⁸. Kien hemm okkażjonijiet fejn l-imħarrek għamel tajjeb għall-attur dwar xirjiet li huwa jkun għamel mingħand haddiehor⁹;

Illi l-imħarrek kellu n-negozju tal-garr tal-merkanzija, imma għal xi żmien kien jaħdem bħala xufier f'Ministeru wkoll. Min-naħa tiegħu, għal xi żmien l-attur kien imexxi ristoranti f'Wied il-Għajn, u mbagħad beda jaħdem bħala kummissjonant ma' kumpannija li tmexxi t-tagħmir u reġistrazzjoni ta' *compact discs*. Wara li l-imħarrek xaba' fix-xogħol bħala xufier, qatagħha li jerga' jarma għal rasu bin-negozju tal-garr tal-merkanzija u jintefa' fuq dak ix-xogħol esklussivament¹⁰. Dak iż-żmien kien armat biss bi trakk tal-għamla *DAF* u *trailer*. Kemm l-attur u kif ukoll l-imħarrek kienu jsiefru ta' spiss b'rabta max-xogħol tagħhom, u ġieli wkoll siefru flimkien;

⁷ Affidavit tal-imħarrek f'paġ. 139 tal-proċess

⁸ Xhieda ta' Emanuel Bartolo f'paġ. 82 tal-proċess

⁹ Xhieda ta' Mario Żammit u ta' Mario Pisani f'paġġ. 101u 178 – 180 tal-proċess

¹⁰ Affidavit tal-attur f'paġ. 66 tal-proċess

Illi għall-ħabta tal-1999, l-attur u l-imħarrek kienu flimkien fl-Ingilterra u hu l-attur hadhom Coventry għand ditta ta' vetturi biex l-imħarrek jixtri *truck tractor* ('żiemel') tal-għamla *Magnum Renault*. Għal dak il-bejgħ, l-attur hareġ minn butu elf Lira Sterlina (£ 1,000) bhala kapparra¹¹. Mill-provi mressqa, jidher li l-imħarrek nefaġ erbat elef tmien mija u ħamsin Lira Sterlina (£ 4,850)¹² biex xtara l-vettura. L-attur jishaq li l-prezz mitlub kien aktar minn hekk u li huwa hareġ b'kollox is-somma ta' tnax-il elf Lira Sterlina (£ 12,000) biex jagħmel tajjeb lill-imħarrek. Aktar 'il quddiem, l-imħarrek xtara vettura oħra (*trailer freezer*) u l-attur halla ma' huh elfejn Sterlina (£ 2,000) oħra f'isem l-imħarrek biex il-bejjieġh jgħaddi jigborhom mingħandu;

Illi lejn nofs l-1999, l-imħarrek għarraf lill-attur li t-trakk *DAF* kien waqafu bil-ħsara fl-Italja u li, biex isewwuhulu, kien intalab iħallas somma ta' tnax-il miljun Lira Taljana (LIT 12,000,000). L-attur jgħid li minħabba li l-imħarrek kien qiegħed jistenna li tinħariġlu faċilita' bankarja, talab lill-attur jgħinu u l-attur tela' miegħu l-Italja u refa' n-nefqa tat-tiswija u wara niżel mal-imħarrek bl-istess trakk imsewwi mgħobbi b'merkanzija li l-imħarrek xtara mill-Italja¹³. L-imħarrek jiċhad li qatt għab din ir-raġuni lill-attur għaliex kellu minn dejjem bosta faċilitajiet bankarji mal-banek marbutin man-negozju tiegħu¹⁴;

Illi l-imħarrek jgħid¹⁵ li lill-attur talbu bosta drabi biex jaraw x'kellhom iħallsu 'l xulxin, imma l-attur kien jgħidli li ma kien hemm l-ebda għaġġla u li kien saħansitra qiegħed jahseb biex iqabbad lill-imħarrek biex jibda jgħibli xogħol minn barra minn Malta mal-garr tal-merkanzija l-oħra li kien inizzel. L-imħarrek jishaq li l-attur kien midjun lejh u mhux kreditur tiegħu, u jgħid li dwar dan lill-attur qallu kemm-il darba: imma fl-istess waqt jikkonferma wkoll li lill-attur qatt ma bagħat jitolbu bil-miktub u lanqas interpellah b'ittra ufficjali fl-ebda waqt¹⁶;

Illi għall-bidu tal-2001, l-attur jgħid li ntebaħ li l-imħarrek kien ingħata faċilita' bankarja, imma ma kienx radd lura s-self li l-attur kien tah matul is-snin ta' qabel. Fl-istess waqt, l-attur beda jintalab mill-bank tiegħu biex iħallas lura l-faċilita' li kien ingħata u dar lejn l-imħarrek biex iżomm kelmtu u jibda jrodd lura d-dejn li kellu miegħu. L-imħarrek ħallas lill-attur b'ċekkijiet parti mis-somma dovuta¹⁷. Wara xi żmien, inqalgħu intoppi bejn l-attur u l-imħarrek u kisruha bejniethom, bl-imħarrek jgħid li mhux talli ma kellux jagħti lill-attur, iżda talli l-attur kien midjun lejh għal xogħol ta' garr li kien qabbdu jagħmel.

¹¹ Affidavit ta' Nażzareno Cauchi f'pag. 57 tal-proċess

¹² Dok "AF2", f'pag. 154 tal-proċess

¹³ Affidavit tal-attur f'pag. 69 tal-proċess

¹⁴ Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami f'pag. 314 – 5 tal-proċess

¹⁵ Affidavit tiegħu f'pag. 141 – 2 tal-proċess

¹⁶ Xhieda tiegħu f'pag. 343 tal-proċess

¹⁷ Dokti "GC2" sa "GC4", u "AF" f'pag. 75 – 7 u 149 sa 152 tal-proċess

L-imħarrek spicċa jhedded lill-attur b'ittra ta' avukat li jekk l-attur kellu jiftaħ kawża kontrih fil-Qrati, hu kien jagħmel l-istess jew iressaq kontro-talba¹⁸;

Illi, min-naħa l-oħra, l-imħarrek jgħid¹⁹ li meta kien hu li mar jitlob lill-attur iħallsu dak li kien għad fadallu jagħtih, l-attur kien heddu biex ma jersaqx aktar lejha u li jekk kellu jibqa' jiswaq fuq h̄las, kien widdeb lill-imħarrek biex ma jgħaddix aktar mill-Italja għax kien jaħbat ħazin għalih u jispiċċa fil-għali;

Illi fit-28 ta' Jannar, 2002, l-attur fetaħ din il-kawża;

Illi l-Qorti tibda l-kunsiderazzjonijiet ta' natura legali li jolqtu dan il-każ billi tgħid li ladarba l-eċċezzjonijiet preliminari mqajmin mill-imħarrek u martu l-imsejha fil-kawża ngħataw sentenzi preliminari dwarhom, jifdal li l-Qorti tqis il-kwestjoni fil-mertu u kif ukoll (it-tielet) l-eċċezzjoni tal-imsejha fil-kawża li tgħid li hi mhijiex il-kontradittriċi legittima tal-azzjoni attriċi;

Illi f'din il-kawża xogħol il-Qorti hu li tiddeċiedi, mingħajr l-għajnuna ta' prova dokumentarja, jekk seħħ tassew is-self ta' flus *brevi manu* f'iktar minn okkażjoni waħda mill-attur lill-imħarrek u fil-każ li jirriżulta li sar dan is-self jew parti minnu, jekk giex imħallas lura inkella jekk seħħitx tpaċija b'xi servizzi li l-attur sata' ngħata mill-imħarrek. Minħabba li, għal raġuni jew oħra, iż-żewġ partijiet xehdu li ma kienu saru l-ebda karti bejniethom dwar is-self li sar, imma kull wieħed jgħid li kien iżomm notamenti biex ikun jaf x'inhil-qagħda²⁰, dan ħalaq biċċa xogħol fuq il-Qorti li f'din il-kawża mhija xejn faċli;

Illi din il-qagħda gġib fis-seħħ il-kwestjoni tal-kredibilita' tal-provi mressqa minn kull waħda mill-partijiet u kif ukoll dik dwar il-grad ta' prova meħtieġ minnhom;

Illi skont il-prinċipji tal-liġi dwar l-evidenza skond il-kriterju ta' kif jitqassam il-piż tal-provi, jingħad fl-ewwel lok li jaqa' fuq il-kreditur li jagħti prova tajba biżżejjed tal-eżistenza tal-kreditu li dwaru huwa jkun fetaħ il-kawża u, mbagħad ikun imiss lid-debitur li jgħib prova tal-fatt estintiv ta' dak il-kreditu jew ta' xi parti minnu²¹. Imma għaladarba d-debitur jeċċepixxi l-pagament, jaqa' fuqu d-dmir li jipprova dan b'mod konvincenti u konklusiv²². Huwa stabbilit minn ġurisprudenza kostanti u konsistenti li min jallega l-ħlas għandu jippruvah

¹⁸ Dok "GC1", f'pag. 73 tal-proċess

¹⁹ Affidavit tiegħu f'pag. 147 tal-proċess

²⁰ Ara x-xhieda tal-attur f'pag. 199 u dik tal-imħarrek f'pag. 313 rispettivament

²¹ P.A. MCC 27.5.1970 fil-kawża fl-ismijiet *Manwel Żerafa vs Nażżareno Muscat Scerri* (mhix pubblikata)

²² P.A. 12.2.1959 fil-kawża fl-ismijiet *Beżżina vs Attard et* (Kollez. Vol: XLIII.ii.624); App. Ċiv. 5.10.1998 fil-kawża fl-ismijiet *Chetcuti et vs Pearson et nomine* (Kollez. Vol: LXXXII.ii.317); u App. Inf. PS 19.10.2005 fil-kawża fl-ismijiet *Johann Schembri pro et noe vs Charlot Mifsud pro et noe* fost oħrajn

għas-sodisfazzjon tal-Qorti. F'każ ta' dubju u fin-nuqqus ta' riċevuta għandha tipprevali l-preżunzjoni li d-dejn ma jkunx thallas²³, għalkemm huwa mogħti li fin-nuqqas ta' riċevuta tista'ssir il-prova b'meżzi oħra li l-attur tabilhaqq ikun imħallas²⁴. Prova bħal din taqa' fuq min jallega l-ħlas²⁵ u huwa mistenni li l-prova trid tkun waħda univoka, konklussiva, u, fuq kollox, konvinċenti²⁶;

Illi l-pretensjonijiet tal-attur jinsabu f'lista li huwa hemeż mal-Att taċ-Ċitazzjoni²⁷. Għalkemm ma ressaqx Kontro-Talba, l-imħarrek ukoll ressaq lista bil-pretensjonijiet tiegħu u b'dak li jqis li kien il-bilanċ li l-attur kellu jiehu mingħandu²⁸;

Illi l-Qorti se tgħaddi biex tikkunsidra kull partita ta' self pretiżi mill-attur waħda waħda u fl-ordni li jinstabu msemminjin fl-att promotur tal-kawża miftuħa minnu:

Illi l-ewwel pretensjoni tal-attur tirrigwarda s-self li huwa jgħid li ta lill-imħarrek dwar il-kisba taż-żiemel tat-trakk *Magnum Renault* (£12,000) u ta' żewġ *Euro Trailers* f'Coventry, l-Ingilterra (£4,000). L-ewwel ċirkostanza marbuta ma' din il-pretensjoni (li tirreferi għal żewġ okkażjonijiet maqtugħa l-waħda mill-oħra), tirrigwarda l-kapparra jew depożitu ta' elf Lira Sterlina (£1,000) li l-attur hareġ minn butu biex l-imħarrek ma jitlifx il-bejgħ taż-żiemel tat-trakk;

Illi fl-affidavit tiegħu l-attur jgħid li siefru l-Ingilterra hu u l-imħarrek għal rashom għall-ħabta ta' Marzu 1999 u ltaqgħu f'Thurrock go Essex qrib Lakeside. Kien l-imħarrek li talab lill-attur imur miegħu Coventry u kien wassalhom Nazzareno Cauchi, hu l-attur, li jgħix Londra. Meta kienu hemm flimkien ma' ċertu Lawrence Zammit, ħabib tal-imħarrek, marru għand id-ditta tat-trakkijiet *Truck Sales International* fejn l-imħarrek iltaqa' ma' wieħed William Simpson, proprjetarju tal-istess azjenda. Urih trakk tal-għamla Renault *second hand* bil-prezz ta' tna-x-il elf Lira Sterlina (£12,000). L-attur jgħid li lil Simpson għaddhielu elf Lira Sterlina (£1,000) f'isem l-imħarrek biex iħallas il-kapparra. Min-naħa l-oħra, fl-affidavit tiegħu, l-imħarrek jaċċetta dan iżda jgħid meta telqu minn hdejn Simpson, f'it wara waqfu f'*petrol station*, ġibed ħames mitt Lira Sterlina (£500) bil-karta ta' kreditu u ta elf Lira Sterlina (£1,000) fi flus kontanti f'dik id-denominazzjoni lill-attur wara li zied magħhom ħames mitt Lira Sterlina (£500) fi flus kontanti li diġa' kellu fuqu. L-imħarrek

²³ App. Ċiv. 30.10.1953 fil-kawża fl-ismijiet *Spiteri vs Mifsud* (Kollez. Vol: XXXVII.i.525)

²⁴ Kumm. 30.5.1951 fil-kawża fl-ismijiet *Scicluna vs Scerri* (Kollez. Vol: XXXV.iii.604); u App. Inf. 28.1.2000 fil-kawża fl-ismijiet *Desmond Mizzi noe et vs Patrick Filletti pro et noe* (mhix pubblikata)

²⁵ P.A. PS 31.1.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Andrew Dalli vs Michael Balzan* (mhix appellata)

²⁶ App. Inf. PS 17.10.2008 fil-kawża fl-ismijiet *John Grech vs Direttur tas-Sigurtà Soċjali*

²⁷ Dok "A", f'paġ. 5 tal-proċess

²⁸ Dok "GC4", f'paġ. 156 tal-proċess

jgħid li dak il-ħlas għamli quddiem hu l-attur u ħabibhom l-ieħor Żammit. Fil-kontro-eżami, l-imħarrek ammetta li ma kellux x'juri dwar dan u lanqas esebixxa riċevuta li tagħtu l-makna (ATM) meta għbed il-flus bil-karta ta' kreditu²⁹;

Illi l-imħarrek, fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu³⁰, jgħid li l-elf Lira Sterlina (£1,000) li ħariġlu l-attur ġew paċuti permezz tal-*visa card payment* mill-istess esponenti malli waslu Malta. L-attur jiċhad.³¹ Fl-istess nifs jgħid ukoll fl-istess nota ta' sottomissjonijiet li kien paċut permezz ta' transport ta' merkanzija minn fabrika li l-attur kien jaħdem magħha u li kien jirrikorri għas-servizzi tal-istess imħarrek biex iġorrhomlu lejn Malta³²;

Illi, min-naħa l-oħra, Lawrence Żammit³³ xehed li kien mal-imħarrek matul iż-żjara kollha, magħdud meta ltaqa' mal-attur, iżda jgħid li qatt ma għaddew flus bejn il-partijiet quddiemu. Skond Lawrence Żammit “ma jidhirlux” li l-attur kien magħhom meta l-imħarrek xtara ż-żiemel tat-trakk³⁴. Nazzareno Cauchi, hu l-attur, stqarr li ra lil ħuh iħallas l-£1,000 lil Simpson f'isem l-imħarrek. Il-Qorti tqis li ma tistax toqgħod fuq ix-xhieda ta' Lawrence Żammit. Għalkemm kien akkumpanja lill-imħarrek, lill-attur u lil Nazzareno Cauchi li jiġi hu l-attur, la ra lill-attur joħroġ il-flus u lanqas rah jirċevihom lura mill-imħarrek. L-imħarrek, min-naħa tiegħu, jammetti li l-attur ħareġ id-depożitu ta' elf Lira Sterlina – b'kontradizzjoni max-xhud tiegħu stess – iżda mbaġhad jagħti xejn inqas minn tliet verżjonijiet ta' kif suppost ħallas lura d-depożitu: (i) ftit tal-ħin wara fl-Ingilterra stess (ii) meta ġie lura Malta (iii) paċihom permezz ta' xogħol. Huwa minnu li tnejn minn dawn il-verżjonijiet jinsabu fin-Nota ta' Sottomissjonijiet, u għalhekk sottomissjonijiet ma jsarrfux b'gallikieku kienu prova mressqa. Imma minn dawn is-sottomissjonijiet (li jitressqu bhala stedina lill-Qorti biex tilqa' t-tezi tal-parti li tkun qiegħda tagħmilhom) wieħed jifhem li lanqas l-imħarrek ma kien qiegħed juri konsistenza f'dak li l-Qorti jridha temnu. B'żieda ma' dan, jekk imbaġhad wieħed iħaddem il-prinċipji li ssemew aktar qabel dwar il-piż tal-prova fuq min jallega li jkun wettaq ħlas, malajr joħroġ li l-verżjoni li ressaq l-imħarrek mhijiex waħda li l-Qorti tista' taċċetta u toqgħod fuqha;

Illi fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet il-Qorti tasal għall-fehma li d-depożitu għax-xiri taż-żiemel tat-trakk ħallsu l-attur u li l-imħarrek naqas li jipprova li raddlu dak il-ħlas lura;

²⁹ Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami f'paġ. 321 tal-proċess

³⁰ Paġ. 413 tal-proċess

³¹ Xhieda tiegħu f'paġ 231 tal-proċess

³² Nota ta' Sottomissjonijiet f'paġ 413 tal-proċess

³³ Xhieda tiegħu f'paġ. 123 – 5 tal-proċess

³⁴ *Ibid.* f'paġ 125 tal-proċess

Illi jmiss li l-Qorti tqis il-kwestjoni tal-ħlas tal-bilanċ tal-prezz tal-istess żiemel tat-trakk. L-imħarrek ma jaqbilx li l-prezz tat-trakk kien ta' tnax-il elf Lira Sterlina (£12,000) li jsemmi l-attur. Skond l-imħarrek, il-bejjiġġ talbu ħamest elef u ħames mitt LirSterlina (£5,500) u ftiehm fuq erbat elef tmien mija u ħamsin Lira Sterlina (£4,850) u biex isaħħaħ dan, ressaq kopja tar-riċevuta mħollija lil minn Simpson meta sar il-ħlas tal-bilanċ tal-prezz. L-imħarrek jishaq li l-prezz kien tnaqqas għal £4,850. L-attur ma jeskludix li l-irċevuta turi prezz inqas minn dak li tħallas tabilhaq³⁵. Nażżareno Cauchi, hu l-attur, li kien preżenti meta sar il-ftiehm, xehed li l-ftiehm kien għal £12,000³⁶. L-attur qal li ma kienx preżenti meta nħarġet l-irċevuta minn Simpson lill-imħarrek. L-imħarrek jissottometti li l-attur jgħid li l-bilanċ kien ta' dazju mħallas. L-attur jallega li l-bilanċ ta' ħdax-il elf Lira Sterlina (£11,000) kien silifhom lill-imħarrek f'it gimgħat wara li tħallas id-depożitu meta kienu reggħu siefru flimkien lejn Coventry speċifikament biex l-imħarrek iħallas il-bilanċ. L-imħarrek jishaq li ħallas il-bilanċ kollu (ta' £3,850) taż-żiemel tat-trakk hu u li l-attur ma silfu xejn.³⁷ Nażżareno Cauchi jgħid li ħuh l-attur qallu li ħallas ukoll il-bqija tal-prezz fl-ammont ta' ħdax-il elf Lira Sterlina (£11,000). Is-self (imma mhux l-ammont) kien ikkonfermat minn Lajvinder Lalli li, waqt ikla fl-Ingilterra matul l-istess mawra meta tħallas il-bilanċ tal-prezz tat-trakk, qal li sama' lill-konvenut jgħid li l-attur kien silfu l-flus biex jixtri trakk.³⁸ La Nażżareno Cauchi u lanqas Lajvinder Lalli ma ġew ikkontro-eżaminati. Dan ifisser li l-imħarrek kien qiegħed jaċċetta dak li jistqarru jew jaħseb li jista' jwaqqa' dik ix-xhieda bil-verżjoni tiegħu;

Illi jingħad fid-duttrina li *“Failure to cross-examine a witness who has given relevant evidence for the other side is held technically to amount to an acceptance of the witness’ evidence in chief. It is, therefore, not open to a party to impugn in a closing speech, or otherwise, the unchallenged evidence of a witness called by his opponent, or even to seek to explain to the tribunal of fact the reason for the failure to cross-examine. In **Bircham**, for example, counsel for the accused was not permitted to suggest to the jury that the co-accused and a witness for the prosecution were the perpetrators of the offence charged, where that allegation had not been put to either in cross-examination. Accordingly, it is counsel’s duty, in every case (a) to challenge every part of a witness’s evidence which runs contrary to his own instructions; (b) to put to the witness, in terms, any allegation against him which must be made in the proper conduct of the case and (c) to put to the witness counsel’s own case, in so far as witness is apparently able to assist with relevant matters, or would be so able,*

³⁵ Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami f’paġ. 212 tal-proċess

³⁶ Affidavit tiegħu f’paġ. 57 tal-proċess

³⁷ Xhieda tiegħu f’paġġ. 323, 327 u 367 tal-proċess

³⁸ Affidavit ta’ Lajvinder Lalli, f’paġ. 88 tal-proċess

given the truth of counsel's case"³⁹. Dan il-prinċipju jidher li jintlaqa' u jithaddem mill-Qrati tagħna ukoll xejn anqas f'każi ta' sura ċivili⁴⁰;

Illi l-Qorti tqis li huwa minnu li Nażżareno Cauchi huwa l-attur. B'danakollu mix-xhieda tiegħu mhemm xejn x'juri li ma kienx qiegħed jgħid is-sewwa. Huwa minnu wkoll li, filwaqt li kien preżenti meta gie ffissat il-prezz, ma kienx preżenti meta allegatament hūh l-attur silef dan il-bilanċ; huwa xehed fuq dak li qallu hūh u għalhekk jgħoddu r-regoli tad-*detto del detto*⁴¹. Ma saret l-ebda oġġezzjoni mill-imħarrek għall-ammissibilita' ta' din ix-xhieda kif kellu kull jedd li jagħmel skond il-ligi. Minbarra dan, l-esklużjoni tal-kliem li qal haddieħor bħala prova ammissibbli mhix regola assoluta⁴². Kemm hu hekk ingħad li "*illi dik id-dikjarazzjoni għax intqalet fiċ-ċirkustanzi pervenuti ma kinetx fededenja jekk għal fatt li hi hearsay ma għandhiex valur probatorju u għandha tiġi skartata. Hu, anzi, profess illi f'ċerti każijiet ix-xhieda fuq kliem haddieħor hi ammissa. Fost dawn hemm il-każ ta' meta dan l-istess kliem haddieħor ikollu, fih innifsu, u fil-kumpless unitarju tal-provi, importanza sostanzjali fuq il-mertu tal-kawża jew ikun jagħmel parti minnu*"⁴³;

Illi l-imħarrek jipprova jwaqqa' x-xhieda ta' Nażżareno Cauchi billi skond l-imħarrek, John Cauchi (li wkoll jiġi hū l-attur) iltaqa' miegħu il-Qorti u qallu li Nażżareno Cauchi kien xehed kontrih għax beża' minn hūh l-attur.⁴⁴ Skond l-imħarrek, John Cauchi ma setax jiġi kontro-eżaminat għaliex kien jgħix barra minn Malta, kisirha mal-attur u ma setax jiġi ttraċċjat fejn kien qed jgħix. Fil-fehma tal-Qorti dawn huma allegazzjonijiet li mhux ta' min joqgħod fuqhom. Żgur ma jistgħux iservu biex jippruvaw li Nażżareno Cauchi kellu xi biżgħa tali mill-attur hūh li twasslu biex jahlef il-falz. L-imħarrek jgħid li l-bilanċ tal-prezz tat-trakk hāllsu hu. Imma f'dan huwa kontradett minn ammissjoni extra-ġudizzjarja tiegħu innfisu, apparti l-ġurament tal-attur u ta' hūh Nażżareno Cauchi li juru l-kuntrarju ta' dak li jallega. Għalhekk, il-Qorti ssib li l-imħarrek lanqas fuq l-ammont tal-prezz ma jista' jitwemmen;

Illi jifdal li l-Qorti tistharreg l-aħħar parti tal-ewwel pretensjoni tal-attur u jiġifieri l-kwestjoni tal-iffinanzjar taż-żewġ *trailers*. Fl-istess okkażjoni tal-hlas tal-bilanċ tal-prezz tat-trakk, l-attur jgħid li silef £4,000 oħra hālli bihom l-imħarrek jixtri żewġ *Euro Trailers* tat-tip "*curtain*". L-imħarrek jaċċetta li l-attur xtralaw dawn it-*trailers*; iżda ma jafx kemm inxtraw⁴⁵. Imbagħad xehed li lill-attur hāllsu lura bix-xogħol⁴⁶. Fil-fatt huwa xehed li uża wieħed mit-*trailers*

³⁹ *Murphy On Evidence* (Oxford University Press, 8th Edition, 2003) paġ. 597

⁴⁰ Ara b'eżempju t-thaddim ta' din ir-regola f'App. Inf. PS 17.10.2008 fil-kawża fl-ismijiet *Mirabelle Grech vs Alex Lapira*

⁴¹ Art. 598(1)(2) tal-Kap 12

⁴² Art. 599 tal-Kap 12

⁴³ App. Inf. PS 12.7.2007 fil-kawża fl-ismijiet *Lorenzo Paċe vs Michael Cremona*

⁴⁴ Xhieda tiegħu f'paġ. 392 tal-proċess

⁴⁵ Xhieda tiegħu f'paġ. 325 tal-proċess

⁴⁶ Xhieda tiegħu f'paġ. 367 tal-proċess

biex garr merkanzija tal-attur minn Wales sal-Italja imbagħad sa Malta. Dwar din il-partita, mhemm l-ebda każda mill-attur;

Illi l-Qorti tagħraf li biċċa sewwa mil-linja difensjonali tal-imħarrek tistrieħ fuq it-tpaċija li huwa jgħid li wettaq billi lill-attur tah servizzi li bihom qata' biċċa minn dak li kellu jhallas lill-istess attur;

Illi t-tpaċija hija meqjusa mil-liġi bħala waħda mill-modi kif tispicċa obligazzjoni⁴⁷. It-tpaċija sseħħ meta tnejn min-nies ikunu debituri lejn xulxin⁴⁸, u sseħħ bis-saħħa tal-liġi nnifisha wkoll jekk mingħajr l-għarfien tad-debituri nfushom, b'mod li hekk kif ikunu jeżistu **żewġ idjun fi żmien wiehed** joqtlu 'l xulxin safejn ikunu ndaqs⁴⁹. Huwa siewi li wiehed iżomm quddiem għajnejh li, fit-tpaċija, “*i debiti si estinguono non dal giorno della sentenza e per effetto di questa, ma dal momento della loro coesistenza (ex tunc), automaticamente, per effetto della legge...*”⁵⁰;

Illi t-tpaċija tista' titqies bħala hłas reċiproku li jitfi ż-żewġ obligazzjonijiet (jekk ikunu ndaqs) fl-istess waqt⁵¹. Jekk kreditu wiehed ikun akbar mill-ieħor, it-tpaċija sseħħ sal-ammont tal-anqas wiehed u l-obbligazzjoni tibqa' skond kemm l-akbar kreditu jkun jisboq 'il dak li jkun iċken;

Illi l-liġi tagħna tagħraf żewġ għamliet ta' tpaċija: dik *ex lege* u dik konvenzjonali, li ma toqgħodx għar-regoli tal-ewwel forma, imma tiddependi biss mir-rieda tal-partijiet li jiftehmuha⁵². Biex tista' sseħħ it-tpaċija legali jeħtieġ jintwera li (a) jkun hemm żewġ djun fl-istess waqt (ukoll jekk mhux tal-istess qies jew valur), (b) li jirreferu għal tnejn min-nies li huma debitur u kreditur reċiprokament ta' xulxin, (ċ) li jkunu omogenji (jigifieri, jkollhom bħala oġġett il-hłas ta' flus jew haġa oħra fungibbli); (d) li jkunu likwidi jew jistgħu jkunu likwidati bla taħbit kbir u jkunu ċerti wkoll f'dik li hija kwantita'; u (e) li d-djun ikunu dovuti jew jistgħu jintalbu⁵³;

Illi fir-rigward tad-djun li joqtlu 'l xulxin, id-duttrina tishaq li biex isseħħ it-tpaċija jeħtieġ li tintwera “*l'autonomia dei contrapposti rapporti di credito*”. Għalhekk il-liġi trid li jkun hemm żewġ idjun separati, u mhux rapport wiehed li minnu jitnisslu pretensjonijiet reċiproċi tal-partijiet. Kemm hu hekk, ingħad b'awtorita' interpretativa li “*La compensazione suppone l'autonomia dei rapporti ai quali i debiti delle parti si riferiscono, con la conseguenza che, quando si tratti invece di un unico rapporto, o di rapporti accessori, la*

⁴⁷ Art. 1145(d) tal-Kap 16

⁴⁸ Art. 1196(1) tal-Kap 16

⁴⁹ Art. 1196(2) tal-Kap 16

⁵⁰ Torrente *Manuale di Diritto Privato*, (9^a Ediz.), par 246, pag. 415

⁵¹ Caruana-Galizia *Notes on Civil Law : Obligations*, pag. 365

⁵² Kumm.26.11.1984 fil-kawża fl-ismijiet *Merċieca noe vs Debono noe et* (Kollez. Vol: LXVIII.iv.235)

⁵³ Art 1197 tal-Kap 16

*controversia si traduce in un accertamento di dare e avere, e cioè' in una sorta di complesso conteggio, a proposito del quale non puo' parlarsi di compensazione in senso tecnico*⁵⁴;

Illi fid-dawl tal-provi mressqa u tal-prinċipji li għadhom kemm issemmev, il-Qorti ssib li jirriżulta li s-somma mislufa mill-attur giet tabilhaqq imħallsa fis-sens li giet paċuta ma' valur ta' servizzi li l-imħarrek ta lill-istess attur;

Illi t-tieni pretensjoni tal-attur tirtigwarda self ta' tnax-il miljun Lira Taljana (Lit 12,000,000) biex bihom l-imħarrek sata' jhallas għat-tiswijiet li wiehed mit-trakkijiet tiegħu tal-għamla *DAF* kellu bżonn li jsirulu wara li waqaf bil-ħsara fit-tramuntana tal-Italja hu u niezlejn Malta. L-imħarrek jgħid li l-ħsara sar jaf biha waqt li huwa wkoll kien jinsab fl-Italja mal-attur u li kienet tagħtu rasu għax ma kellux fuqu l-flus li l-mekkaniku kien talab biex jibda x-xogħol fuq it-trakk. Skond l-attur, f'Ġunju tal-1999 hu u l-imħarrek marru bil-vapur sa Reggio Calabria, minn fejn l-imħarrek kera karozza u saq lejn Turin, fejn sabu t-trakk lest mit-tiswija u l-attur għadda 12,000,000 Lira Taljana lill-imħarrek biex hallas għat-tiswija. Permezz tal-affidavit tiegħu, l-imħarrek jaċċetta li l-attur għaddielu hdax-il miljun u ħames mitt elf Lira Taljana (Lit. 11,500,000)⁵⁵ u mhux aktar minn hekk. Fl-affidavit tiegħu l-imħarrek jgħid ukoll li din is-somma giet paċuta ma' vjaġġ b'kunsinna ta' polpa tat-tadam minn Brindisi għall-Ingilterra għall-ħbieb taljani tal-attur, għalkemm dan il-vjaġġ kien jiswa iktar mis-somma tat-tiswija. Hekk sar u ħariġlu ricevuta għal 11,500,000 Lira Taljana⁵⁶. L-attur jiċhad dan kollu u jgħid li lill-imħarrek ma qabdu qatt iġorrlu merkanzija bħal din la għalih u lanqas f'isem ħaddieħor⁵⁷. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, l-imħarrek ibiddel il-verżjoni u jgħid li dik is-somma kellha tkun paċuta ma' vjaġġ ta' kunsinna oħra ta' polpa tat-tadam bejn Bari (mhux Brindisi) u Coventry. Huwa jgħid li baġħat lix-xufier tiegħu biex jiġbor il-kunsinna imma meta dan wasal Bari baġħat jgħarraf lill-imħarrek li l-kunsinna kienet fil-fatt ta' sigaretti u gie lura Malta bla ma garr xejn billi l-attur safa arrestat u l-kontejner qatt ma ħareġ miż-żona tad-Dwana ġewwa Bari⁵⁸;

Illi minn din it-tieni verżjoni joħroġ li l-imħarrek imieri u jikkontradixxi lill-annunċjant f'dak li kien xehed matul il-kawża. Min-naħa l-oħra, il-provi juru li l-attur ħareġ is-somma tal-flus fl-ammont ta' tnax-il miljun Lira Taljana, u ma jirriżultax li l-imħarrek ħallasha lura;

Illi t-tielet pretensjoni tal-attur tirtigwarda somma fi flus kontanti f'denominazzjoni ta' Frank Franciż li huwa silef lill-imħarrek fil-mitjar ta'

⁵⁴ Pescatore e Ruperto *Codice Civile Annotato*, pag. 1164

⁵⁵ Affidavit tiegħu f' pag. 145 tal-proċess

⁵⁶ *Ibid.* f' pag. 146 tal-proċess

⁵⁷ Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami f' pag. 268 tal-proċess

⁵⁸ Nota ta' sottomissjonijiet f' pag. 414 tal-proċess

Heathrow f' Londra qabel ma l-attur kien sejjer lejn Ateni fil-Greċja u l-imħarrek kien talbu jisli f'homlu minħabba li juża dik il-munita meta jkun niežel isuq lejn Malta minn Franza. Fin-Nota mehmuża mad-dikjarazzjoni maħlufa, l-attur kien qal li lill-imħarrek kien silfu elf u tliet mitt Franc Franciż (FF 1,300). Madankollu, meta ressq affidavit aktar mirqum, semma li s-somma mislufa kienet fil-fatt elf u tmien mitt Franc Franciż (FF 1,800) għaliex jgħid li kein ha żball fil-kalkolu tar-rata tal-kambju. L-attur jgħid li silef dan l-ammont fl-ajruport lill-imħarrek fil-preżenza ta' Lawrence Żammit jumejn wara li silef lill-istess imħarrek l-£1,000 għax-xiri tat-trakk *Renault*;

Illi meta sarlu l-kontro-eżami, l-imħarrek ma jiftakar xejn dwar dan⁵⁹. Fin-nota tal-eċċezzjonijiet tiegħu, l-imħarrek jgħid, dwar dawn l-ewwel tlett partiti, li hallas għalihom hu u li l-attur ma silfu xejn. Dan jikkontradixxi dak li jammetti huwa nnifsu rigward id-depożitu ta' £1,000, u dwar min hallas lill-mekkanik. Fir-rigward tat-tielet partita, l-eċċezzjoni ma tagħmel l-ebda sens għax il-flus ġew versati direttament lilu u l-ebda terz ma tħallas għan-nom tiegħu. Hawnhekk ukoll, il-Qorti ssib li għall-prova pożittiva tas-self litoħroġ mill-verżjoni tal-attur, l-imħarrek jonqos għal kollox li jressaq b'suċċess prova kuntrarja li twaqqqa' dik ix-xhieda;

Illi għalhekk, il-Qorti sejra tilqa' din il-pretensjoni tal-attur;

Illi r-raba' pretensjoni tal-attur tirreferi għas-somma ta' sitt mitt Lira Maltin (Lm 600) maħruġa mill-attur fl-għamla ta' self għax-xiri mill-imħarrek ta' *television* u tagħmir ta' *hi-fi*. Ix-xhud Emanuel Bartolo, jikkonferma li hu u missieru Anthony bieghu lill-imħarrek *television* u sistema ta' tagħmir ta' *Hi-Fi*, bi ftehim li jhallashom bin-nifs, iżda l-imħarrek ma hallashomx ta' kollox u l-attur hallas il-bilanċ⁶⁰. L-imħarrek jikkonferma l-ħlas ta' sitt mitt Lira Maltin (LM600), iżda jišhaq li kemm l-attur kif ukoll Emanuel Bartolo rrifjutaw xi pagament mingħandu. Jgħid li Bartolo kien ħasdu meta, dakinhar li ġie jistallalu t-*television* u t-tagħmir f'daru, għarrfu li l-attur kien hallas għal kollox hu;

Illi l-fatt li l-imħarrek jgħid li ried iħallas il-prezz tal-imsemmi tagħmir u li ipprova jagħmel dan aktar minn darba, juri li f'moħħu kellu li jrid jagħti dak l-ammont lil xiħadd. Ma ntweriex li l-attur ried jagħti rigal lill-imħarrek, u lanqas li l-imħarrek jippretendi li dak it-tagħmir ingħatalu b'liberalita'. Għalhekk il-pretensjoni tal-attur li jigbor lura dak li kien ħareġ għall-benefiċċju tal-imħarrek tidher imsejsa fil-liġi u wkoll fil-fatt;

Illi għalhekk, il-Qorti sejra tilqagħha;

⁵⁹ Xhieda tiegħu f'paġ. 348 tal-proċess

⁶⁰ Xhieda tiegħu f'paġ. 82 tal-proċess

Illi l-hames pretensjoni tal-attur tirrigwarda l-ħruġ mill-attur ta' somma f'isem l-imħarrek għax-xiri ta' trailer freezer. Il-pretensjoni hija għal hamest elef Lira Sterlina (£ 5,000) li tħallsu lil wieħed Toni Callus. Skond il-verżjoni tal-attur, l-imħarrek talbu jħallas il-flus direttament lil Tony Callus. Ma jafx kif wassal l-ewwel tlitt elef Lira Sterlina (£3,000) imma jaf żgur li l-bqija ta' elfejn Lira Sterlina (£2,000) kien ħallihom ma' huh Nażzareno Cauchi biex jgħaddihom lil Callus. Nażzareno Cauchi jikkonferma dan il-fatt fl-affidavit tiegħu⁶¹. L-imħarrek ukoll jikkonferma li l-attur ħareġ il-flus għaž-żewġ *trailers*, imma jgħid li l-prezz tagħhom kien ta' erbat elef u hames mitt Lira Sterlina (£4,500)⁶² u mhux il-prezz imsemmi mill-attur. Huwa jżid jgħid li l-ftehim kien li l-imħarrek iħallsu lura bix-xogħol ta' transport li kien sejjer jagħmillu u mhux billi jroddlu l-flus li ħareġ⁶³. Imma l-imħarrek ma xehed dwar l-ebda vjaġġ bħal dan maħsub għal dan il-għan;

Illi l-Qorti fliet sewwa x-xhieda mressqa mill-partijiet dwar din il-pretensjoni u tasal biex temmen dak li jgħid l-imħarrek dwar kemm kien l-ammont misluf lilu mill-attur. Dan ukoll għaliex jidher li din il-verżjoni tal-imħarrek hija waħda konsistenti sa minn żmien qabel infetħet il-kawża⁶⁴. Iħda l-Qorti ssaħħaħ il-fehma tagħha wkoll bil-fatt li l-attur seta' jkun kategoriku dwar kemm għadda flus għall-benefiċċju tal-imħarrek fuq biċċa biss mis-somma kollha minnu pretiża taħt din il-kawżali u huh uoll ma setax jixhed dwar dik is-somma kollha jekk mhux biss dwar l-elfejn Lira Sterlina li l-attur ħallielu biex jgħaddihom lil Callus;

Illi għalhekk il-pretensjoni tal-attur taħt din il-kawżali se tintlaqa' sal-ammont ta' erbat elef u hames mitt Lira Sterlina (£ 4,500);

Illi s-sitt pretensjoni tal-attur tirrigwarda l-ħlas ta' xirja li l-imħarrek għamel fit qabel il-Milied tal-1998 minn *department store*. L-attur jgħid li huwa kien ħallas b'kemm jiswew tmien mitt Lira Sterlina (£ 800) f'xiri ta' rigali u ħwejjeġ personali mill-imħarrek. Min-naħa tiegħu, l-imħarrek, fl-affidavit tiegħu⁶⁵ u anke fil-kontro-eżami⁶⁶, jistqarr li nefaq b'kemm jiswew hames mija u sebgħa u erbgħin Lira Sterlina (£547) f'dik ix-xirja fuq ħwejjeġ għalih u għall-familja kif ukoll *decoder* tas-satellita, imħallsin mill-attur. Skond l-imħarrek, l-attur qallu biex iħallsu meta jgħidlu hu⁶⁷. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, l-imħarrek imbagħad jgħid li fil-fatt ħallas dan l-ammont hekk kif niżlu lura Malta u li dan għamlu bi ħlas b'*cheque*. Dan l-ammont mhux ikkontestat li gie mħallas

⁶¹ Affidavit tiegħu f'paġ 57 tal-proċess

⁶² Affidavit tiegħu f'paġ 143 tal-proċess u x-xhieda tiegħu fil-kontro-eżami f'paġġ. 322 – 4 tal-proċess

⁶³ Affidavit tiegħu f'paġ 143 tal-proċess

⁶⁴ Ara Dok "GC1", f'paġ. 74 tal-proċess

⁶⁵ *Ibid.* f'paġ. 140 tal-proċess

⁶⁶ Xhieda tiegħu f'paġ. 313 tal-proċess

⁶⁷ Affidavit tiegħu f'paġ. 141 tal-proċess

għaliex l-attur jaċċetta li sar h̄las akkont mill-konvenut permezz taċ-ċekkijiet minnu esibiti;

Illi l-Qorti tqis li huwa iżjed ta' min joqgħod fuq il-verżjoni tal-attur milli dik tal-imħarrek dwar kemm kienet is-somma li l-attur ta lill-imħarrek dakinhar. Il-fatt li jgħid li x-xirja telgħet għas-somma ta' £ 547 (li jista' jkun li hija minnha, għalkemm l-imħarrek naqas li jressaq riċevuta li tikkonferma kemm kienet tassew in-nefqa) ma jxejjinx il-verżjoni tal-attur li lill-imħarrek ta £ 800. Jidher li għalkemm l-attur għaddhielu l-imsemmija somma, l-imħarrek ma nefaqliex kollha, imma l-“bqija” żammha hu;

Illi għalhekk il-pretensjoni tal-attur tirriżulta misthoqqa u sejra tintlaqa’;

Illi l-Qorti sejra tgħaddi biex tqis id-difiża tal-imħarrek. Kif ingħad qabel, l-imħarrek isejjes il-każ tiegħu fuq l-eċċezzjoni li huwa h̄allas dak li kellu jagħti u li parti mill-h̄las twettaq billi saret tpaċija ma' dak li l-attur kellu jhallas lilu. L-imħarrek ressaq provi dokumentali li jixhdu l-h̄lasijiet li huwa għamel lill-attur fiż-żmien rilevanti;

Illi għall-ewwel l-attur ma aċċettax kopja ta' erba' (4) ċekkijiet li l-imħarrek ressaq mal-affidavit tiegħu⁶⁸ u li huwa jgħid li qatt ma għew iffirmiti jew imsarrfa minnu⁶⁹. Izda fil-kontro-eżami jaċċetta.⁷⁰ L-attur fin-nota tiegħu⁷¹ jikkonċedi li l-konvenut h̄allsu lura s-somma ta' LM3,000 b'ċekkijiet. Minbarra dan, saret dikjarazzjoni f'waħda mis-seduti⁷², li l-attur kien qiegħed jaċċetta li l-imħarrek h̄allsu b'kollox tlitt elef Lira maltin (Lm 3,000) bi h̄lasijiet b'ċekkijiet. Minbarra dan, l-attur jaċċetta wkoll li l-imħarrek h̄allaslu s-somma ta' mitejn u erbgħin Lira maltin (Lm 240) f'Lulju tal-1999 billi h̄allas lill-kumpannija Alfred Baldacchino Limited biex twaqqaq Mandat kawtelatorju li kienet h̄arġet kontra l-attur⁷³. Għalhekk l-attur jaċċetta li għandha titnaqqas is-somma ta' tlitt elef mitejn u erbgħin Lira Maltin (Lm 3,240) mill-pretensjonijiet tiegħu kontra l-imħarrek;

Illi filwaqt li l-imħarrek jeċepixxi permezz tar-raba' eċċezzjoni li dwar l-ewwel tliet (3) partiti pretiżi mill-attur fil-prospett meħmuż mad-dikjarazzjoni maħlufa ma għandu jagħti xejn lill-attur (għax jgħid li fir-rigward tagħhom ma silfu xejn u hu h̄allas direttament lit-terzi kredituri konċernati); permezz tal-h̄ames eċċezzjoni tiegħu, l-imħarrek jistqarr li h̄allas lura lill-attur tal-aħħar tliet (3) partiti u jiġifieri tar-raba', il-h̄ames, u s-sitt partita. Issa jekk il-h̄ames partita tħallset permezz tat-trasport tal-merkanzija tal-attur, jibqa' r-raba' u s-sitt partita

⁶⁸ Ara Dok “AF”, f'paġġ. 150 – 2 tal-proċess

⁶⁹ Xhieda tiegħu fil-kontro-eżami f'paġġ. 192 – 4 tal-proċess

⁷⁰ Xhieda tiegħu f'paġġ. 211 tal-proċess

⁷¹ Nota ta' Sottomissjonijiet f'paġġ. 404 tal-proċess

⁷² Ara paġġ. 208 u 211 tal-proċess

⁷³ Ara Dok “GC4”, f'paġġ. 156 tal-proċess

li tħallsu bi flus kontanti jigi li s-somma sħiħa pretiża mill-attur f'dawk iż-żewġ partiti titla' għal elf u erba' mitt Lira Sterlina (£1,400). Issa mad-daqqa t'għajn wieħed jara inkonsistenza min-naħa tal-imħarrek f'din il-linja difensjonali. Għaliex jekk kulma kellu jrodd lura lill-attur kienu l-ammonti tar-raba' u tas-sitt pretensjonijiet attriċi, wieħed minnufih jistaqsi għalfejn allura ħallas b'ċekkijiet somma ta' tlitt elef Lira maltin li tisboq bil-kbir it-total ta' dawk iż-żewġ kawżali. Dan ma jagħmilx sens u jgħib bħala inverosimili l-linja difensjonali tiegħu safejn tinbena fuq il-ħlasijiet imwettqa;

Illi l-Qorti tinnota li f'din il-kawża l-imħarrek ma ressaqx talba rikonvenzjonali, u għalhekk il-Qorti ma tistax tagħtih dak li ma talabx, ukoll jekk seta' kellu pretensjonijiet fil-konfront tal-attur;

Illi safejn il-linja difensjonali tal-imħarrek tinbena fuq l-aspet tat-tpaciċija, il-Qorti ttenni l-konsiderazzjonijiet li saru qabel. Mill-provi mressqa fl-atti tal-kawża jorog li permezz ta' ittra tal-avukat tiegħu tal-10 ta' Jannar, 2002⁷⁴, l-imħarrek wera li kien qieghed jippretendi kumpens ta' erbat elef u tmien mitt Lira maltin (Lm 4,800) talli għal erba' darbiet, fuq ordni tal-attur huwa għamel vjaġġi għal Bari u għal Napli għalxejn għaliex minflok il-kunsinna tal-polpa tat-tadam li suppost kellhom jitgħabbew, ħareġ li l-kunsinni kienu jikkonsistu f'sigaretti tal-kuntrabandu u għalhekk fuq ordni tal-imħarrek it-*trailers* ma tgħabbewx. Permezz tas-sitt eċċezzjoni, l-imħarrek jallega li l-attur hu debitor lejha għal dik is-somma dwar tlit okkażjonijiet fejn qagħad jaqla' t-trasport tiegħu għalxejn;

Illi meta tressqu l-provi dwar din iċ-ċirkostanza, l-imħarrek ma kienx konsistenti u tenna biss każ ta' vjaġġ wieħed li l-attur jgħid li ma kienx qabbad lill-imħarrek hu. L-attur jgħid li dak il-vjaġġ sar fuq talba ta' negozjanti taljani lill-imħarrek direttament. Hu x'inhu l-każ, ma tressqet l-ebda prova ta' ftehim partikolari dwar ir-rati applikabbli jew saħansitra dwar il-ħatra tal-imħarrek biex jitgħabba b'dan it-tip ta' garr. L-attur jistqarr li huwa kien iqabbad lill-imħarrek biex igorr merkanzija għalDiscmaster, imma l-ħlas dejjem jidher li sar mill-istess kumpannija u mhux mill-attur u li l-inkarigu ma kienx tal-attur personalment. Fuq kollox, il-pretensjoni tal-imħarrek ma tirreferix għal dawk il-vjaġġi;

Illi għalhekk f'dan ir-rigward l-eċċezzjoni tal-imħarrek mhix misthoqqa;

Illi l-imħarrek iqajjem ukoll il-ħlas kellu jorog minn butu dwar erba' (4) *mobile phones* li l-attur ħa f'idejh u naqas li jħallashom. L-ammont li l-imħarrek qal li kellu jorog kien ta' erba' mija u erbghin Lira maltija (Lm 440). L-attur ċaħad bil-qawwa kollha li kien xtrahom, u jgħid li huwa kien offra li jsib

⁷⁴ Ara Dok "Y", f'paġ. 13 tal-proċess

il-bejgħ tagħhom⁷⁵. Mario Żammit⁷⁶, sid l-imsemmija *telephones*, ikkonferma li kienu jiswew mija u għaxar Liri Maltin (Lm 110) kull wieħed u li l-attur li qallu li jista' jsiblu l-bejgħ tagħhom. Imma jżid jgħid li l-attur qatt ma għablu l-flus tagħhom u kien jigri wara l-imħarrek biex iħallas u baqa' jagħmel hekk sakemm l-imħarrek hallashom. Minn dawn iċ-ċirkostanzi jidher li l-attur assumu r-responsabilita' għall-bejgħ tagħhom u baqa' ma raddhomx lura jew il-flus li daħhal tagħhom. Minħabba li l-imħarrek għamel tajjeb għan-nuqqasijiet tal-attur, il-Qorti ssib li l-attur għandu jħallas il-prezz li l-imħarrek kellu johroġ f'din iċ-ċirkostanza;

Illi l-imħarrek qajjem ukoll pretensjoni dwar biljett tal-ajru li jgħid li xtara għall-attur, imma l-prova li l-istess imħarrek ittanta jressaq permess ta' xhud li jgħid li kien miegħu meta sar dan il-każ ma tikkonvinci xejn lil din il-Qorti⁷⁷;

Illi fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet li saru johroġ li l-attur seħhlu jipprova l-pretensjonijiet tiegħu b'dan il-mod: (i) is-self ta' £ 12,000⁷⁸ dwar il-kisba taż-żiemel tat-trakk; (ii) is-self ta' tnaħ-il miljun Lira Taljana⁷⁹ għat-tiswija tat-trakk; (iii) is-self ta' 1,800 Franc Franciż⁸⁰; (iv) Lm 600⁸¹ bħala l-prezz tax-xiri ta' *television* u tagħmir ta' *hi-fi*; (v) £ 4,500⁸² bħala self għax-xiri ta' *trailer freezer*; u (vi) £ 800⁸³ għax-xirja tar-rigali u hwejjeg personali. B'kollox l-attur seħhlu jipprova li silef lill-imħarrek ħamsa u tletin elf ħames mija u sebgha u sittin euro u sitta u ħamsin ċenteżmi (€ 35,567.56);

Illi mill-istess provi mressqa hareġ li l-imħarrek ħallas ħallas lill-attur: (i) Lm 3,000⁸⁴ b'għadd ta' ħlasijiet b'*cheque*; (ii) Lm 240⁸⁵ imħallsin biex iwaqqgħu Mandat maħruġ minn kreditriċi tal-attur; u (iii) Lm 440⁸⁶ rappreżentanti l-valur ta' *mobile phones* li ħa l-attur u ma ħallashomx. B'kollox l-imħarrek ħallas lura tmint elf ħames mija u tnejn u sebghin euro u għaxar ċenteżmi (€ 8,572.10);

Illi dan iwassal biex il-Qorti ssib li l-attur għad fadallu jieħu minghand l-imħarrek is-somma ta' sitta u għoxrin elf disa' mija u ħamsa u disghin euro u sitta u erbghin ċenteżmi (€ 26,995.46);

Illi jifdal li l-Qorti tqis it-tielet eċċezzjoni preliminari tal-imsejha fil-kawża. Bis-saħħa tal-imsemmija eċċezzjoni, hija trid li l-Qorti teħlisha mill-ħarsien tal-

⁷⁵ Xhieda tal-attur f'paġ. 240 tal-proċess

⁷⁶ Xhieda tiegħu f'paġġ. 101 – 2 tal-proċess

⁷⁷ Xhieda ta' Alexander mnallia f'paġ. 104 tal-proċess

⁷⁸ Li jgħibu € 19,212.23 bir-rata li kienet tghodd fiż-żmien rilevanti

⁷⁹ Li jgħibu € 6,197.48 bir-rata li kienet tghodd fiż-żmien rilevanti

⁸⁰ Li jgħibu € 274.4 bir-rata li kienet tghodd fiż-żmien rilevanti

⁸¹ Li jgħibu € 1397.62 fi flus tal-lum

⁸² Li jgħibu € 7204.95 bir-rata li kienet tghodd fiż-żmien rilevanti

⁸³ Li jgħibu € 1280.88 bir-rata li kienet tghodd fiż-żmien rilevanti

⁸⁴ Li jgħibu € 6988.13 fi flus tal-lum

⁸⁵ Li jgħibu € 559.05 fi flus tal-lum

⁸⁶ Li jgħibu € 1024.92 fi flus tal-lum

gudizzju billi tgħid li ma kellha l-ebda rabta ġuridika mal-attur u lanqas kellha x'taqsam b'mod dirett jew indirett man-negozji li seta' kellu mal-imħarrek żewġha;

Illi l-Qorti tqis li l-imsemmija eċċezzjoni mhijiex tajba. Minbarra l-konsiderazzjonijiet li saru fit-tieni sentenza preliminari mogħtija fit-12 ta' Mejju, 2005, il-Qorti tosserva wkoll li l-imsejha fil-kawża ma kenitx għal kollox maqtugħa minn dak li kien qiegħed isir jew mill-vantaġġ li żewġha kien qiegħed jikseb mis-self mgħoddi lil mill-attur. Ukoll jekk ma kenitx imdahħla fl-irqaqat ta' dak li kien għaddej bejn żewġha u l-attur, kienet tara lill-attur regolarment fl-uffiċċju ta' żewġha li jagħmel mad-dar tagħhom u kienet taf li dan kien ikun hemm b'rabta man-negozju li kien għaddej. Bilkemm għandu għalfejn jingħad li biċċa mill-kreditu li l-attur jippretendi f'din il-kawża kien jikkonsisti f'xiri ta' affarijiet li l-imħarrek innifsu stqarr li saru għall-familja tiegħu, magħduda għalhekk l-istess imsejha fil-kawża. Jizdied jingħad ukoll li l-ħlasijiet li l-imħarrek wera li għamel akkont lill-attur saru bil-mezz ta' ċekkijiet maħruġa minn kont bankarju intestat kemm fuq l-imħarrek u kif ukoll fuq martu l-imsejha fil-kawża;

Illi minħabba f'dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti mhijiex sejra tilqa' din l-eċċezzjoni;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tiċhad it-tielet eċċezzjoni preliminari tal-imsejha fil-kawża Rose Farruġia billi mhijiex misħtoqqa fil-fatt u fid-dritt u billi hija kontradittriċi leġittima, flimkien mal-imħarrek żewġha, tal-pretensjonijiet attriċi;

Tiċhad l-eċċezzjonijiet fil-mertu tal-imħarrek u kif ukoll dawk tal-imsejha fil-kawża, bħala mhux misħtoqqa fil-fatt u fid-dritt;

Għall-finijiet tal-ewwel talba attriċi ssib li l-attur silef lill-imħarrek is-somma ta' b'kemm illum iġibu ħamsa u tletin elf ħames mija u sebgħa u sittin euro u sitta u ħamsin ċenteżmi (€ 35,567.56);

Tilqa' l-ewwel talba attriċi u tikkundanna lill-imħarrek u lill-imsejha fil-kawża, flimkien u solidalment bejniethom, iħallsu lill-attur is-somma ta' sitta u għoxrin elf disa' mija u ħamsa u disgħin euro u sitta u erbgħin ċenteżmi (€ 26,995.46) rappreżentanti l-bilanċ li l-attur għad fadallu jjeħu mis-somma msemmija u likwidata fl-ewwel talba tiegħu, flimkien mal-imgħax legali fuq l-imsemmija somma b'seħħ millum sal-jum tal-ħlas effettiv; u

Tordna li l-imħarrek u l-imsejħa fil-kawża jħallsu **l-ispejjeż kollha tal-kawża**, magħduda dawk taż-żewġ sentenzi preliminari tal-25 ta' Settembru, 2003, u tat-12 ta' Mejju, 2005, rispettivament, kif jingħad fl-istess sentenzi.

Moqrija

**Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef**

5 ta' Ottubru, 2017

**Victor Deguara
Deputat Registratur**

5 ta Ottubru, 2017